

WIKIPEDIA

Kliny zieleni w Poznaniu

Kliny zieleni w Poznaniu – założenie urbanistyczne opracowane przez Władysława Czarneckiego^[1] w latach 1930–1934^[2]. Konsultantem naukowym był Adam Wodiczko^[3]. Jest to jedyne założenie tego typu w Europie^[1]. Pierwotny plan zakładał utworzenie 10 klinów, w tym czterech głównych^[3], które miały łączyć parki miejskie z podmiejskimi lasami^{[1][4]}. Projektując kliny, Czarnecki wyznaczył wzdłuż nich szlaki piesze, rowerowe i konne prowadzące do miejsc letniskowych^[1]. Cały układ powstał na przestrzeni wielu lat^[5]. Tworząc założenie wykorzystano naturalne doliny rzeczne (Bogdanki, Warty, Cybiny)^[5]. Głównym celem istnienia systemu klinów jest ochrona wód i przewietrzanie miasta^[5]. Większość terenów jest pokryte przez lasy, pozostałe stanowią parki, cmentarze, ogródki działkowe, łąki i pastwiska^[5].

Spis treści

Kliny główne

- Klin północny
- Klin południowy
- Klin zachodni
- Klin wschodni

Pozostałe kliny

- Klin doliny Strumienia Junikowskiego

Zagrożenia i ochrona

Zobacz też

Uwagi

Przypisy

Bibliografia

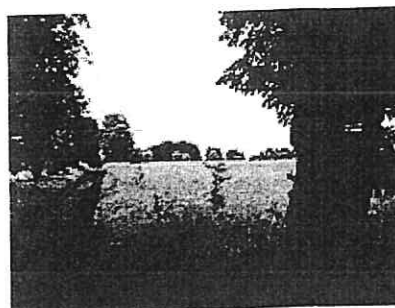
Kliny główne

Klin północny

Klin zwany również „naramowickim”^{[1][3]}. Szersza część klina dotyka północnych granic miasta (Biedrusko^[4]). Znajdują się tam rezerваты Morasko, Żurawiniec i przełom Warty^[3]. Tuż przed granicą miasta, zaczyna się Obszar Natura 2000 „Biedrusko” (symbol PLH300001)^[5]. Klin zwęża się wzdłuż Warty, w kierunku Starego Miasta. Ma pełnić rolę rezerwy zieleni dydaktyczno-rekreacyjnej^[3] dla mieszkańców miasta. Znajduje się w nim najwyższe wzniesienie Poznania – Góra Moraska^[6].

szlaki turystyczne

- nr 3585 (dł. 11,3 km) → dworzec autobusowy Jana III Sobieskiego (Piątkowo) → Góra Moraska → rezerwat przyrody Meteoryt Morasko → Morasko → Umultowo → Huby Moraskie → Kampus Morasko (stawy przy kampusie) → dolina Różanego Potoku → os. Stefana Batorego^{[a][7]}
- Nadwarciański Szlak Rowerowy – odcinek zachodni → Poznań Garbary → Park Szelągowski → Osiedle Pod Lipami → Ulica Naramowicka → Ulica Rubież → Ulica Nadwarciańska → Ulica Piółunowa → granica miasta → Biedrusko

Umultowo

cieki

- Różany Potok^[8]
- Potok Umultowski

zbiorniki wodne

- Jezioro Umultowskie^[8]
- Staw Młyński
- Stawy przy Kampusie UAM Morasko
- Zimna Woda

obiekty przyrodnicze

- rezerwat przyrody Meteoryt Morasko
- rezerwat przyrody Żurawiniec
- Ośrodek Edukacji Leśnej Łysy Młyn^[9]
- Park Cytadela i Fort IVa należące do programu Natura 2000 (obszar specjalnej ochrony SOO „Fortyfikacje w Poznaniu”, symbol PLH300005)^[10]

inne obiekty

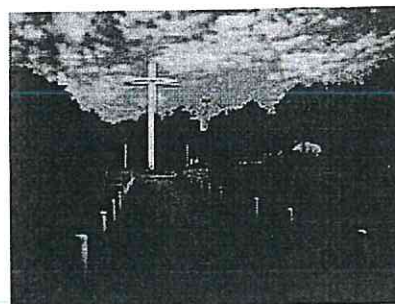
- Kampus Morasko
- Rurociąg „Przyjaźń”^[5]

Klin południowy

Klin jest również nazywany „dębińskim”^{[1][3]}. Tereny wypoczynkowe powstały tutaj na przełomie XIX i XX wieku (łazienki miejskie, tory wyścigów konnych, kluby wioślarskie i pływackie, kręgielnie^[3]). Funkcja rekreacyjna jest nadal podtrzymywana przez ogrody działkowe^[3], kluby wioślarskie^[3], Młodzieżowy Dom Kultury nr 1^[11], tereny AWF, park Jana Pawła II^[3]. Centrum pasa zajmuje Dębina^[12]. Klin, kładąc się pasem stałej szerokości w kierunku południowym, tuż przed granicą miasta rozszerza się na wschód i drugi brzeg Warty. Tam zajmuje tereny doliny Głuszynki^[3]. Pas zieleni urywa się w Luboniu^[3], a następnie łączy się z Wielkopolskim Parkiem Narodowym^[3].

szlaki turystyczne

- nr 3573 (dł. 6,7 km) → Marlewo^[b] → *północny skraj Babek* → dolina Głuszyнки → Daszewice → Sypniewo^{[c][7]}
- → Głuszyna^[d] → dolina Głuszyнки → Babki → do Rogalinka

Park Jana Pawła II

cieki

- Warta
- Głuszynka
- Czapnica

zbiorniki wodne

- stawy infiltracyjne przy ujęciu wody^[8], strefa ochronna ujęcia wody ^[5]

obiekty przyrodnicze

- Lasek Dębiński^[12]

obiekty przyrodnicze

- Fort I i Fort IXa należące do programu Natura 2000 (obszar specjalnej ochrony SOO „Fortyfikacje w Poznaniu”, symbol PLH300005)^[10]

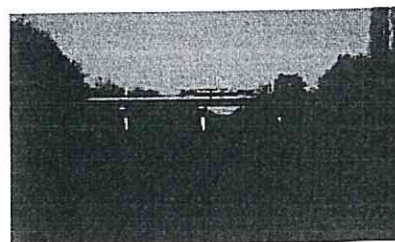
inne obiekty

- Cmentarz Bożego Ciała
- Cmentarz przy ul. Samotnej

Klin zachodni

Klin znany również jako „*golęciński*” ^[1]. Są to tereny o korzystnych warunkach klimatycznych^[13]. Suche tereny o południowej ekspozycji, z największym nasłonecznieniem, tworzą dobre warunki spływu chłodnego powietrza nocą dolną Bogdanki^[13].

Łączy obszary leśne wokół Jeziora Kierskiego z centrum miasta^[8]. Osią jest potok Bogdanka^{[4][8]}. Na klin składają się zbiorniki wodne: dwa naturalne (Jezioro Kierskie^[8], Jezioro Strzeszyńskie^[8]), oraz sztuczne (Rusałka^[8], Stawy Sołackie), jak również Park Sołacki i Park Adama Wodziczki w Poznaniu^[3], ogródki działkowe, Ogród Dendrologiczny Uniwersytetu Przyrodniczego, Ogród Farmakognostyczny Uniwersytetu Medycznego, Ogród Botaniczny i Hipodrom Wola^[3].

Bogdanka

Mimo iż dolina Bogdanki jest przecięta estakadą Poznańskiego Szybkiego Tramwaju, niezachwiana została jej klimatyczność i zdolność wprowadzania do centrum miasta mas

świeżego powietrza(wysoka jednosłupowa konstrukcja)^[14].

szlaki turystyczne

- nr 3572 (dł. 13,5 km) → Gołęczin^[e] → Lasek Gołęciński → jezioro Rusałka → dolina Bogdanki, Strumienia Gołęcińskiego i Strzeszyńskiego → Stawy Strzeszyńskie → Strzeszynek → jezioro Strzeszyńskie → Psarskie → jezioro Kierskie → Krzyżowniki^[f]^[7]

cieki

- Bogdanka
- Strumień Gołęciński
- Wierzbak
- Strumień Strzeszyński

zbiorniki wodne

- Jezioro Kierskie^[8]
- Jezioro Strzeszyńskie
- Stawy Strzeszyńskie^[8]
- Stawy Sołackie^[8]
- Rusałka^[8]

obiekty przyrodnicze

- użytek ekologiczny „Bogdanka I”^[15]
- użytek ekologiczny „Bogdanka II”^[15]
- użytek ekologiczny „Strzeszyn”^[15]
- Bunkier przy al. Wojska Polskiego, Bunkier na Sołacz, Bunkier przy ul. Mazowieckiej należące do programu Natura 2000 (obszar specjalnej ochrony SOO „Fortyfikacje w Poznaniu”, symbol PLH300005)^[10]

inne obiekty

- poczekalnia tramwajowa na Sołacz
- pływalnia przy ul. Niestachowskiej
- Cmentarz parafialny św. Jana Vianneya

Klin wschodni

Jest również nazywany „*cybińskim*” ^[1]. Jest największy pod względem powierzchni i jako jedyny jest w całości położony na prawym brzegu Warty. Obejmuje obszar Cybiny^[16]^[8] od Antoninka (okolice Jeziora Swarzędzkiego^[16]^[4]) do ulicy Baraniaka, na północy obszary cmentarza komunalnego na Miłostowie i do północno-wschodnich granic Poznania^[3]. Plany Czarneckiego z 1949 zakładały stworzenie kąpieliska miejskiego po spiętrzeniu wód Cybiny, a oprócz tego stworzenie toru regatowego dla wioślarzy^[16]. Imprezy miały stanowić atrakcje dla wypoczywających poznaniaków i podnieść prestiż miasta^[16]. W latach 40. XX wieku prowadzono zalesienia piaszczystych terenów^[16]. Obszary rzeki Główna miały się stać

osobnym klinem, który w planach zaczynał się przy Warcie, a prowadzić miał do Promna i Wierzenicy^[17].

szlaki turystyczne

- nr 3574 (dł. 6,8 km) → Nowa Wieś (Swarzędz) → lasy koło Michałowa → dolina Michałówki → Spławie^{[9][7]}
- nr 3575 (dł. 7,1 km) → Darzybór^[h] → lasy koło Michałowa → dolina Michałówki → Tulce^[7]

cieki

- Cybina^{[16][8]}
- Struga
- Główna

zbiorniki wodne

- Jezioro Maltańskie^[16]
- Staw Browarny

obiekty przyrodnicze

- Nowe Zoo
- Fort III i Fort IIIa należące do programu Natura 2000 (obszar specjalnej ochrony SOO „Fortyfikacje w Poznaniu”, symbol PLH300005)^[10]

inne obiekty

- Nowe Zoo^[3]
- Jezioro Maltańskie^[3]
- Malta Ski
- Poznański Węzeł Rowerowy

Pozostałe kliny

Klin doliny Strumienia Junikowskiego

Z planowanych sześciu pomniejszych klinów zachował się klin, którego osią jest Strumień Junikowski^[5]. Zaczyna się na obszarze Lasku Marcelińskiego, a kończy się na południowych częściach Dębca^[3]. Przebiega przez ogrody działkowe, Cmentarz na Junikowie^[3]. Strumień przepływa przez zespół glinianek^[8] powstałych w połowie XIX wieku^[18].

szlaki turystyczne

Jezioro Maltańskie

Wschodni klin zieleni. Widok z Chartowa w kierunku wschodnim.

Strumień Junikowski

- Ścieżka przyrodniczo-leśna w Lesie Marcelińskim

cieki^[19]

- Strumień Junikowski
- Ławica
- Skórzyna
- Plewianka
- Ceglanka
- Kotówka
- Żabinka

zbiorniki wodne

- Szachty^[8]

obiekty przyrodnicze

- użytek ekologiczny „Strumień Junikowski”^[3]
- użytek ekologiczny „Kopanina I”
- użytek ekologiczny „Kopanina II”

inne obiekty

- Cmentarz Junikowo

Zagrożenia i ochrona

Niezabudowane, leżące w atrakcyjnych lokalizacjach działki, są chętnie kupowane przez inwestorów, którzy chcą tam budować budynki mieszkalne i usługowe^{[20][5]}. Takie działania spotykają się z protestami mieszkańców miasta i społeczników^{[21][22]}.

Na proces niszczenia terenów wpływają dewastacja, zanieczyszczanie powietrza, niedobór wody, brak środków na konserwację^[5].

Zobacz też

- piesze szlaki turystyczne w Poznaniu
- pomniki przyrody w Poznaniu

Uwagi

- Przystanek autobusowy linii 87 i 98.
- Przystanek autobusowy linii 58, *Ożarowska n/ż*.
- Pętla autobusowa linii 58.
- Przystanek autobusowy linii 58.
- Dawna pętla autobusowa i tramwajowa, przystanek autobusowy linii 60, 64 i 95.
- Pętla autobusowa linii 61 i przystanek linii 86.

Tereny zieleni miasta Poznania są efektem uwarunkowań historycznych, szczególnie w centrum miasta oraz naturalnych cech krajobrazu. Efektem tych uwarunkowań jest istniejący pierścieniowo - klinowy system zieleni.

Na cenne walory przyrodnicze i charakterystyczną rzeźbą terenu z krzyżowym układem dolin rzecznych, stwarzających niepowtarzalne, możliwości wprowadzenia dużych zespołów zieleni do struktury miejskiej, zwrócił uwagę w 1925 r. prof. Adam Wodziczko. Projekt systemu zieleni oparty na klinach został opracowany w latach 1930 - 1934 pod kierunkiem prof. Władysława Czarnieckiego. W projekcie wykorzystano naturalne położenie miasta na osi dolin rzecznych biegnących w kierunku północ - południe oraz wschód - zachód. Istnieją cztery kliny zieleni: północny i południowy (w dolinie rzeki Warty), zachodni (w dolinie rzeki Bogdanka ciągnący się do jez. Kierskiego ze sztucznym jeziorem Rusalka i jez. Strzeszyńskim) oraz wschodni (w dolinie rzeki Cybina z jez. Maltańskim, aż do jez. Swarzędzkiego). Kliny zieleni na peryferiach mają charakter leśny i łączą się z lasami regionalnymi, w śródmieściu łączą się z pierścieniami zieleni okalającymi centrum. Pierwszy wewnętrzny pierścień to ślad przebiegu średniowiecznych obronnych murów miasta. Zieleń nie tworzy tutaj ciągłego pierścienia, przedzielona jest zwartą zabudową Starego Miasta, ale określa wyraźny łuk. Drugi pierścień, tzw. Ring Stubbena stanowi zieleń miejska założona na obszarze zlikwidowanych pruskich fortyfikacji i na terenach leżących w pobliżu. Trzecim pierścieniem jest zieleń fortów okołmiejskich.

ZOBAC

Decyzja
Prezydenta
Miasta
Poznania

Parki

Kliny zieleni w Poznaniu: Drugich takich nie ma na świecie. Nie wolno ich zabudować

Karolina Koziol1 sierpnia 2014

Anna Gałęcka-Drozda uważa, że nie powinno się oddawać deweloperom kolejnych fragmentów klinów Maciej Urbanowski
Projekt nowego studium zagospodarowania przestrzennego zakłada częściową zabudowę klinów zieleni. Ekspertcy są przekonani, że to błąd

Ekspertcy zwracają uwagę na wartość klinów zieleni w Poznaniu, na których nowe studium projektowane przez Miejską Pracownię Urbanistyczną częściowo przewiduje zabudowę. MPU odpowiada z kolei, że już od momentu ich powstania zakładano, że na ich terenie mogą stać budynki. - To nie znaczy, że należy budować wciąż kolejne - mówią specjaliści od przestrzeni.

Kliny zieleni są święte tak jak Central Park w Nowym Jorku

- Kliny zieleni to unikatowy układ, który nie występuje nigdzie na świecie - mówi Maciej Armanowski, założyciel pracowni architektonicznej MOM, która prowadzi również warsztaty o zieleni w mieście. - Kliny to pomysł prosty i przez to genialny. Dzięki niemu pasy zieleni docierają aż do centrum miasta.

Zagrożenia wynikające z dalszej zabudowy klinów wymienia Anna Gałęcka-Drozda z Katedry Terenów Zieleni i Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego:

- Zabudowa klinów to przede wszystkim przerwanie ciągłości rekreacyjnej i ekologicznej. To oznacza pogorszenie jakości życia, ale i straty zdrowotne dla poznaniaków - tłumaczy.

Rzecznik MPU podkreśla, że kliny zieleni od momentu powstania nie były całkowicie wyłączone z zabudowy.

- Kliny zieleni to nie tylko tereny wyłączone z zabudowy, ale również tereny o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania. Taka struktura klinów istniała już w momencie ich zdefiniowania w latach 30. - mówi Łukasz Olędzki, rzecznik MPU.

Specjaliści wskazują jednak, że od lat kliny są "nadgryzane" przez deweloperów i miasto powinno je chronić, nie pozwalając na dalszą zabudowę.

- Nie rozumiem intencji miasta. Na Zachodzie wymyśla się cuda, by przywrócić zieleni miastu i walczy o każdy jej skrawek: ogrody na dachach, odzyskiwanie dla zieleni dawnych autostrad, a my, mając taki unikat, nie doceniamy go. To krótkowzroczne. W Nowym Jorku Central Park jest świętością i nikt nie odważy się go ruszyć. U nas też tak powinno być - dodaje Anna Gałęcka-Drozd.

MPU broni się, mówiąc, że konieczne jest zagęszczanie miasta i szukanie nowych terenów pod mieszkaniówkę, tworząc atrakcyjne osiedla, by w ten sposób zatrzymać mieszkańców przed odpływem poza miasto.

- To słabe argumenty, jest tyle innych ciekawych terenów, np. Wolne Tory, a także Łacina, gdzie niestety powstaje jednak kolejna galeria handlowa - mówi Armanowski.

Już wiadomo, że także miejscy radni mają kilka zastrzeżeń przeciwko propozycjom miejskich urbanistów. Nowe studium będzie opiniowane i uchwalane przez Radę Miasta we wrześniu.

Co to są kliny zieleni?

Kliny zieleni opracował na początku lat 30. Władysław Czarnecki, ówczesny architekt miasta, gorąco popierany przez prof. Adama Wodiczki.

Założeniem układu klinowego było połączenie parków miejskich z podmiejskimi lasami.

Cztery kliny: północny (naramowicki), wschodni (cybiński), południowy (dębiński), zachodni (golęciński) zostały opracowane w oparciu o istniejące rzeki, strumienie i naturalne uwarunkowania terenu). Wytyczono tam trasy rowerowe i piesze. Kliny przede wszystkim miały służyć przewietrzeniu miasta, rekreacji, poprawie jakości życia mieszczan.